

Акцент

Еко Журнал

Червень 2023

"Змінювати, щоб жити"

№ 11

**ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ВИДАННЯ РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ В ДРУКОВАНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОГО ЗВ'ЯЗКУ
В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ**

Інформування населення про оцінку впливу на довкілля, в тому числі в транскордонному контексті, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Зміст

- 1** Єврокомісія ввела нові правила для виробництва “зеленого” водню
- 2** На Рівненщині збудують потужний вітропарк
- 4** В ЄС пішли на поступки щодо закону про ВДЕ на користь аміачних заводів
- 6** ОГОЛОШЕННЯ про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля
- 8** Уряд затвердив нові правила вивозу сміття в умовах бойових дій
- 10** Міндовкілля і ґрунти: земля пішла на милість аграріям

Засновник та Видавець
Товариство з обмеженою
відповідальністю
«ГЕОАКЦЕНТ»

Головний редактор
Глушаниця Максим Володимирович

Відповідальний за випуск
Глушаниця Максим Володимирович

**Видання виходить кожен місяць
за наявності матеріалів**

Адреса редакції:
Україна, 01033, м. Київ,
вул. Жилинська, буд. 59, оф. 159;
тел.: +380739753774;
geo.accent.tov@gmail.com

**Свідоцтво про реєстрацію
засобу масової інформації**
КВ 25247-15187Р від 7.09.2022 р.

**Журнал не завжди поділяє позицію
авторів публікації**

**Видання розповсюджуються
безкоштовно**

**За достовірність інформації несуть
відповідальність автори публікації
та рекламодавці**

Віддруковано
ФОП Щуренко Валерія Миколаївна

Наклад 3000 прим.

Замовлення № 50/1

Дата виходу в світ
23 Червня 2023 року

Єврокомісія ввела нові правила для виробництва “зеленого” водню

Нові правила будуть застосовуватися до вітчизняних виробників та імпортерів

Єврокомісія офіційно прийняла два делегованих акти, що визначають детальні правила ЄС щодо відновлюваного водню.

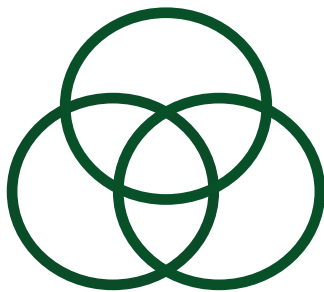
Документи визначають, який водень може вважатися “зеленим” та методологію розрахунку викидів парникових газів протягом його життєвого циклу, повідомляє H2 View.

Зазначається, що акти детально вивчили у Європарламенті та в Раді ЄС та залишили їх без змін. Нові правила наберуть чинності з 10 липня.

В матеріалі підкреслили, що перший акт визначає, за яких умов водень, паливо на основі водню та інші енергоносії можуть вважатися відновлюваним паливом небіологічного походження (RFNBO).

Документ передбачає, що “зелений” водень буде вироблятися виключно з додаткових відновлюваних електростанцій лише в години, коли ВДЕ-станція виробляє електроенергію в районі, де розташований відновлюваний об’єкт. Тобто з погодинною тимчасовою кореляцією та географічною.

Зазначається, що низка представників водневої галузі назвали такі норми занадто суворими. Так генеральний ди-

ректор Hydrogen Europe Йорго Чатзімаркакіс сказав, що ці вимоги можна виконувати, проте це збільшить вартість водню та обмежать потенціал його розширення.

В матеріалі розповіли, що другий делегований акт передбачає методологію розрахунку викидів парникових газів (ПГ) протягом життєвого циклу для RFNBO. Вона враховує викиди під час:

- виробництва;
- переробки;
- транспортування;
- пов'язані з отриманням електроенергії з мережі;

Очікується, що ці акти забезпечать регуляторну визначеність для інвесторів. Адже ЄС прагне досягти потужності для виробництва 10 мільйонів тонн “зеленого” водню на внутрішньому ринку до 2030 року, що передбачено у плані REPowerEU.

Зазначається, що нові правила будуть застосовуватися як до вітчизняних виробників, так і до міжнародних виробників, які експортують відновлюваний водень до ЄС. Єврокомісія буде підтримувати тісний контакт із зацікавленими сторонами та схемами сертифікації для підтримки впровадження цих правил.

Нагадаємо, Німеччина погодилася об'єднати свій водневий фонд H2Global Foundation з Європейським водневим банком, що відкриє можливість фінансування для міжнародного імпорту H2 для всіх країн-членів блоку.

Джерело: H2 View

На Рівненщині збудують потужний вітропарк

ВЕС зможе виробляти близько 1 мільйона МВт*год/рік

На Рівненщині у Радивилівській громаді планують у 2025 році побудувати сучасний вітропарк потужністю 320 МВт.

Парк розташовуватиметься на сільсько-господарських землях, що дозволить максимально ефективно використовувати територію, та складатиметься з 54 турбіни, висотою 160 метрів з потужністю 6 МВт кожна, повідомляє Рівненські новини.

Зазначається, що в громаді провели зустріч з представниками ТзОВ "Вітропарк Західний-Р", які реалізовуватимуть інвестиційний проєкт, та місцевої влади. У заході також взяли участь місцеві підприємці та аграрії, які орендують земельні ділянки (паї), потенційно придатні для виробництва вітрової енергетики.

В матеріалі підкреслили, що зустріч провели для досягнення консенсусу з подальшим підписанням Меморандуму щодо встановлення на оброблюваних земельних ділянках вітрових турбін, а також відповідних мереж та споруд.

Автори розповіли, що заплановане будівництво вітропарку триватиме 18 місяців. ВЕС зможе виробляти близько 1 мільйона МВт*год/рік.

Вони наголосили, що американсько-європейський інвестиційний фонд, який інвестуватиме у будівництво вітропарку, працює за принципами світових стандартів, де враховується максимальна ефективність використання земельних ресурсів. Землю у вітропарку можна буде обробляти на відстані метра від точки розташування вітрової турбіни. Сітка турбін плануватиметься так, щоб максимально ефективно використовувати існуючі польові проїзди.

Зазначається, що наразі ВЕС проєктується. Фахівці вивчаються найбільш ефективні локації розміщення вітрових турбін та розробляють необхідні логістичні маршрути. Ймовірно, вітропарк розширять і на сусідні громади, а саме на Почаївську та Бродівську.

В матеріалі підкреслили, що компанія забудовника зареєстрована в Радивиліві, тобто громада отримає нові робочі місця, соціальні пакети для мешканців та надходження до місцевого бюджету.

Міський голова Радивилова Микола Карпетян заявив, що підвищення рівня добробуту громади є пріоритетом. А це пов'язано зі стабільними надходженнями в місцевий бюджет. Окрім того, виробництво "зеленої" енергії сприятиме енергетичній незалежності та не завдаватиме довкіллю шкоди.

Нагадаємо, на Миколаївщині запустили першу чергу Тилігульської вітрової електростанції потужністю 114 МВт з 19 вітрових турбін.

Як повідомлялося раніше, у червні світові потужності вітрової енергетики сягнули 1 ТВт, на що знадобилося 40 років.

Джерело: Рівненські новини

В ЄС пішли на поступки щодо закону про ВДЕ на користь аміачних заводів

Досягнення кліматичних амбіцій блоку призведе до високих витрат на адаптацію заводів, зокрема з виробництва аміаку

Посли країн ЄС уклали угоду щодо знакового закону про відновлювану енергетику після того, як Єврокомісія погодилася звільнити певні аміачні заводи від цілей щодо використання відновлюваного палива.

Закон збільшує цілі ЄС щодо збільшення відновлювальної генерації до 42,5% до 2030 року (попередня ціль – 32%), повідомляє ZAWYA.

Зазначається, що декларація Єврокомісії вирішила тупикову ситуацію з ухваленням закону. Адже Франція та інші держави тижнями відкладали його схвалення, щоб домогтися вилучення невідновлюваних джерел палива, таких як ядерне.

В заяві підкреслили, що досягнення кліматичних амбіцій блоку в деяких випадках призведе до високих витрат на адаптацію заводів, зокрема з виробництва аміаку.

"Комісія в кожному конкретному випадку... не буде брати до уваги ці існуючі заводи, розглядаючи, чи були вони повністю зношені, і коли буде прийнято остаточне інвестиційне рішення щодо модернізації", – йдеться у заяві.

В матеріалі підкреслили, що країни ЄС також погодилися додати до тексту короткий опис, у якому визнаються потенційні проблеми переобладнання установок з виробництва аміаку. Однак незрозуміло, чи схвалить Європарламент такі зміни в угоді.

Зазначається, що ядерна енергія є низьковуглецевою, але не відновлюваною. Франція стверджує, що перехід Європи до "зеленої" енергетики потребуватиме водню, виробленого як з відновлюваних, так і з ядерних джерел, і закони ЄС повинні підтримувати обидва. Франція та деякі східноєвропейські країни мають інтереси в ядерній енергетиці.

В матеріалі розповіли, що інші країни, зокрема Данія та Німеччина, виступили проти. Адже, на їхню думку, змішування ядерної енергії з законом про відновлювану енергію може відвернути увагу від значного масштабування вітрових та сонячних потужностей, що необхідно для досягнення кліматичних цілей.

"Після місяців глухого кута Рада вирішила посилити Директиву ЄС про відновлювані джерела енергії. Результатом стане інвестиційний бум у всьому ЄС", – сказав держсекретар Німеччини з питань енергетики та клімату.

Нагадаємо, в Євросоюзі викиди вуглецю від виробництва енергії у 2022 році скоротилися на 2,8% і сягнули 2,4 мільярда тонн.

Як повідомлялося раніше, на Єврокомісію подали до суду ЄС, який ще називають Судом Справедливості, через включення природного газу та ядерної енергетики до класифікації екологічно сталих видів діяльності для інвесторів – "зеленої" таксономії.

Джерело: ZAWYA

Додаток 3

до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

202333110533

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ

про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

Планована діяльність: видобування підземних вод питної якості Новосанжарського-3 родовища, придатних для промислового розливу.

Характеристика планованої діяльності: Новосанжарське-3 родовище питних підземних вод розташоване у південно-східній частині смт. Нові Санжари Полтавського району Полтавської області, водозабір складається з однієї експлуатаційної свердловини № 1, яка побудована та введена в експлуатацію у 1965 р.

Планованою діяльністю передбачається експлуатація родовища для забезпечення підприємства сировиною для розливу питної води та виготовлення безалкогольних напоїв. Хімічні аналізи проб води експлуатаційної свердловини № 1 родовища показали, що компоненти хімічного складу відібраної води відповідають вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної до споживання людиною». Вода зі свердловини буде напряму подаватись до цеху розливу, основним технологічним устаткуванням якого є лінія з розливу, що являє собою комплект спеціалізованого обладнання для здійснення повного циклу виготовлення товарного продукту – питна вода фасована та напої безалкогольні фасовані.

Виробничий майданчик підприємства розміщується на земельній ділянці з кадастровим номером 5323455100:30:007:0131 загальною площею 0,4537 га, цільове призначення ділянки – для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості. Користування даною ділянкою здійснюється на правах оренди.

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЄВРОТРАНССЕРВІС», код згідно з ЄДРПОУ 35796642

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ 39300, Україна, Полтавська область, Полтавський район, селище міського типу Нові Санжари, вул. Чкалова,

буд. 81-Е, тел. +38 (05344) 59-25-61

(місцезнаходження юридичної особи (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової

адміністрації. 36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1,

тел./факс (0532) 56-95-08, e-mail:

eko@adm-pl.gov.ua, (0532) 56-95-08,

Олейніков Сергій Олексійович

(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

висновок з оцінки впливу на довкілля

(вид рішення відповідно до частини першої статті 11 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля")

що видається Департаментом екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації

(орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів (не менше 25, але не більше 35 робочих днів) з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої ді-

яльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

Тимчасово, на період дії та в межах території карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби (COVID-19), спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, до повного його скасування та протягом 30 днів з дня скасування карантину, громадські слухання не проводяться і не призначаються на дати, що припадають на цей період.

Громадські слухання (перші) відбудуться -
(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)
Громадські слухання (другі) відбудуться -
(вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації. 36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1,
тел./факс (0532) 56-95-08, e-mail:
eko@adm-pl.gov.ua, (0532) 56-95-08,
Олейніков Сергій Олексійович
(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій

Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації. 36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1,
тел./факс (0532) 56-95-08, e-mail:
eko@adm-pl.gov.ua, (0532) 56-95-08,
Олейніков Сергій Олексійович
(зазначити найменування органу, поштову та електронну адресу, номер телефону та контактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаці другого пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.
(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)
(зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується пла-

нованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

Звіт з оцінки впливу на Довкілля знаходиться в адміністративній будівлі:

- ПП "Євротранссервіс"

39300, Україна, Полтавська область, Полтавський район, селище міського типу Нові Санжари,, вул. Чкалова, буд. 81-Е,
тел. +38 (05344) 59-25-61

- Новосанжарська селищна рада,
39300, Полтавська область, Полтавський район, селище міського типу Нові Санжари, вул. Центральна, 23

Звіт занесено до єдиного реєстру з оцінки впливу на Довкілля.

Громадськість може ознайомитися із Звітом з **23.06.2023**, протягом робочого Дня.

(найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість може ознайомитися з документами, контактна особа)

Уряд затвердив нові правила вивозу сміття в умовах бойових дій

Порядок допоможе ефективніше подолати наслідки підриву Каховської ГЕС. Кабінет міністрів затвердив порядок управління побутовими відходами в особливих умовах, зокрема в зонах активних бойових дій, під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного або воєнного характеру.

Так на територіях, де обмежена можливість вивозу сміття, відходи будуть збирати у місцях тимчасового зберігання, повідомляє Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів у Facebook.

Зазначається, що у населених пунктах, де ведуться активні бойові дії, тривають систематичні обстріли, комунальна техніка знищена, а дороги та сміттєві полігони заміновані. В таких випадках вивезення сміття ускладнюється, а у деяких – стає неможливим.

В повідомленні розповіли, що документ встановлює алгоритм дій з твердими побутовими відходами. Документ визначає, що:

- на територіях, де обмежена можливість вивозу сміття, військові адміністрації організовуватимуть місця їх тимчасового зберігання (аналогічні місцям збору відходів руйнації);

- там, де така можливість взагалі відсутня, майданчики тимчасового зберігання відходів пропонують організовувати на прибудинкових територіях багатоквартирних будинків, територіях загального користування, підприємств, установ, організацій тощо. На присадибних, дачних і садових ділянках відходи мають роздільно збиратися за видами та зберігатися до відновлення комунальної послуги або прийняття окремих рішень військових адміністрацій.

“Сьогодні лінія активних бойових дій в Україні сягає більше тисячі кілометрів. Поруч з фронтом живуть українці, які у себе вдома чекають на перемогу. Ми повинні забезпечити їм належні умови життя. Маємо, не чекаючи закінчення війни, подбати, щоб на цих територіях була організована робота із побутовими відходами вже зараз”, – сказав міністр захисту довкілля та природних ресурсів Руслан Стрілець.

Він підкреслив, що внаслідок підриву окупантами Каховської ГЕС “велика вода” змила близько 4 тисячі тонн твердих побутових відходів з полігонів та стихійних сміттєзвалищ з площі близько 15 гектарів. За попередніми підрахунками це завдало збитків на 28 мільйонів гривень.

“Коли вода спаде до минулого рівня, розпочнеться масштабне очищення населених пунктів. Визначений Урядом алгоритм дій дозволить органам місцевої влади ефективно організувати цю роботу”, – зазначив Стрілець.

Нагадаємо, у вересні 2022 року Кабінет міністрів затвердив “Порядок поводження з відходами від руйнувань будівель та споруд”, що утворились внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або ліквідації їх наслідків.

Міндовкілля і ґрунти: земля пішла на милість аграріям

З 2010-го кількість внесених добрив зросла більш як удвічі, а закон — відстає

За останні 130 років українські ґрунти втратили близько 30% гумусу. Тепер, щоб забезпечити родючість, вони безжально заливаються добривами та пестицидами, використання яких практично не контролюване. Наслідки цього – ерозія, забруднення, підкислення і засоленість ґрунту. В той же час, ключові законодавчі акти з охорони земель проходять повз увагу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів.

Який стан ґрунтів в Україні?

В Україні родючі ґрунти, чорноземи, займають 24 млн га, що становить 60% від усіх земель. Наша країна володіє 8% всіх чорноземів у світі. Це дає нам чудові можливості для ведення господарської діяльності. З правильним підходом ми могли б отримувати на своїх землях значно кращі врожаї, ніж більшість країн Європи. Але на практиці ситуація протилежна.

Рівень розорано-

сті ґрунтів в Україні один з найвищих в Європі — 53%. Для порівняння, у Німеччині цей показник становить 34%, у Польщі – 36%. Сама по собі розораність проблемою не є, проблема – у неправильному використанні та відсутності відновлення ґрунтів. Власники земель, особливо великі, часто не дотримуються сівозміни і з року в рік вирощують на одних і тих же ділянках найприбутковіші та найвиснажливіші культури — соняшник, кукурудзу, сою.

Як наслідок такого господарювання, у наших чорноземах різко знижується рівень гумусу, що відповідає за родючість. Якщо в цілинних чорноземах в верхньому горизонті знаходиться близько 10% гумусу, то в українських чорноземних ґрунтах середній вміст гумусу становить 3,7-4%. За оцінками екологів, за останні 130 років ми втратили третину гумусу. При цьому темпи його відтворення — 10 см за 2 тисячоліття!

Це відбивається на врожайності наших земель. Порівняємо, у 2022 році середня врожайність озимого ячменю по Україні 3,51 т/га. А у Німеччині цей показник за цей же рік склав вдвічі більше, приблизно 7,5 т/га. Якщо ми і надалі виснажуватимемо ґрунти – ця різниця лише збільшуватиметься.

Окрім цього, виснажені ґрунти легко піддаються ерозії — їх просто розвіює вітром. Це спричиняє зміну клімату та так зване опустелювання. В такому випадку ґрунти можуть стати не просто малородючими, а перестати родити узагалі.

За приблизними оцінками Національної академії аграрних наук України, через погіршення стану ґрунтів Україна вже втрачає близько 40 млрд грн на рік.

Війна і ґрунти

Додатковим фактором, який нищить українські ґрунти, стала війна. Землі засмічуються вибухонебезпечними речовинами, відходами зі знищених підприємств та нафтопродуктами.

Як повідомляв керівник ГО "Українська природоохоронна група (UNCG)" Олексій Василюк, під час вибухів у ґрунті лишаються важкі метали та сірка, яка при контакті з водою перетворюється на сірчану кислоту. Ця кислота знищує мікроорганізми, які формують екосистему ґрунтів.

За підрахунками Міндовкілля, з 24 лютого 2022-го було також зафіксовано розлив 31,5 тис. т нафтопродуктів та 2 тис. м³ отруйних речовин. Це спричинило шкоди ґрунтам на 19 млрд грн.

Окрема стаття збитків для ґрунтів – знищення російськими окупантами Каховської ГЕС. Поки всі наслідки цієї катастрофи обрахувати складно, але наразі система зрошення ґрунтів на Херсонщині фактично зруйнована.

До цього в області налічувалося 426,8 тис. га зрошуваних земель, або 21,6 % від загальної площі сільгоспугідь. Згідно із розрахунками держустанови "Українські гідромеліоративні системи", відтепер зрошення на Херсонщині буде неможливим протягом наступних 2-3 років. Як наслідок, засуха перешкоджатиме росту рослинності, сприятиме підняттю температури у регіоні та подальшому опустелюванню ґрунту. Це може поставити цей, переважно аграрний,

регіон на межу виживання.

Неправильне господарювання – не краще війни

Що цікаво, ґрунти забруднюються нафтопродуктами і отруйними сполуками не лише від війни. Так само вони страждають і в мирний час, як правило, через службову недбалість.

Наприклад, наприкінці 2021 року Служба безпеки України викрила керівництво ТОВ "Прикарпатзахідтранс", що спеціалізується на транспортуванні нафтопродуктів, на масштабному забрудненні земель у Закарпатській області. За даними досудового слідства СБУ, наприкінці 2018 року це підприємство самовільно почало демонтаж резервної гілки нафтопроводу "Самара – Західний напрям": демонтувало цистерни та майже 33 км трубопроводу.

Щоб зекономити на утилізації, небезпечні відходи із цистерн приховано "закопували" у ґрунт. Правоохоронці встановили, що внаслідок цього залишками паливно-мастильних матеріалів було забруднено майже 20 тис м² земель. Внаслідок цього екології регіону заповдіяні збитки на понад 34 млн грн.

Але ключова проблема у питанні захисту ґрунтів – використання мінеральних добрив. У гонитві за кращими врожайми українські поля роками щедро поливають пестицидами та різного роду сполуками. За даними Держстату, з 2010 до 2021-го року (останній, за який наявний звіт) кількість внесених мінеральних добрив в Україні зросла з 1,1 млн тонн до 2,6

млн тонн. Практично всі ці добрива внесли під посіви сільгоспкультур. За ці роки майже у 2,2 рази зросло використання азотних добрив, у 2,8 разів – калійних та фосфорних. Якщо ще у 2010 році удобрена площа складала 70% від загальної посівної, то у 2021-му вже аж 91,5%! А на 1 гектар доводилося майже втричі більше добрив, ніж за 11 років до того (частка зросла з 58 до 142 кг на га).

Звісно, добрива необхідні для забезпечення врожайності у сільському господарстві, говорить експертка з екологізації сільського господарства ГО "Екодія" Анна Даниляк. Але важливі також підходи до їх використання:

"Добрива потрібно використовувати за належних погодних умов, треба враховувати якість та склад ґрунту, рельєф місцевості. В залежності від цих факторів підвищується або падає ризик незасвоєння добрив рослинами чи ґрунтом", – говорить вона.

Потім незасвоєні добрива потрапляють у водойми, спричиняючи забруднення, або поступово накопичуються в ґрунті та знищують мікрофлору, "закислюючи" чи "засолюючи" його.

Одним із основних штучних факторів підкислення ґрунту є непередумане внесення азотних добрив (зокрема, добрив на основі нітрату амонію). Підкислення ґрунту відбувається, коли азот вилугується, а не поглинається культурними рослинами. Деякі амонійні добрива також спричиняють закислення навіть коли азот поглинається рослинами.

Окрім цього, сприяють підвищенню кислотності ґрунту і кислотні опади, під час яких у ґрунт потрапляє сірчана, сірчиста або азотна кислота. Такі кислотні дощі може спровокувати робота ТЕС або великих промислових підприємств, які не належним чином очищують свої викиди.

Ще одна схожа проблема – засолення ґрунтів, вона виникає через потрапляння у землю великої кількості водорозчинних солей, наприклад натрію чи калію. На засолених ґрунтах теж погіршується родючість, а за певного рівня засоленості вона може повністю зникнути.

Для того, щоб зупинити процеси окислення і засолення, використанню мінеральних добрив треба шукати альтернативу. Такою альтернативою може бути, зокрема, використання більш екологічно-дружніх мінеральних добрив:

"Органічні добрива можуть бути альтернативою, про це говориться і у так званій Нітратній директиві ЄС. – говорить Анна Даниляк. – Але органічними добривами теж можна нанести шкоду, якщо не дотримуватися технології їх формування та використання. Процедуру збирання і зберігання відходів теж регламентує Нітратна директива".

Країни Європи, на відміну від України, вже давно оцінили ризики надмірного використання добрив і стали на шлях їх зменшення. "Єв-

ропейський зелений курс" ставить за мету скоротити на 50-70% за наступні десять років використання мінодобрив та засобів захисту рослин. Це зменшить рівень забруднення ґрунтів у країнах ЄС. Водночас це також може призвести до запровадження в ЄС жорстких фітосанітарних норм з відстеження максимальних залишкових рівнів пестицидів при імпорті аграрної продукції. І тут варто було б захвилюватися українським аграріям. Якщо вони у найближчій перспективі планують постачати продукцію в країни ЄС – необхідно вже міняти підходи до господарювання. Коли ж Україна стане повноправним членом європейської спільноти, ця вимога тим більше буде для нас обов'язковою.

Що робить Міндовкілля для захисту ґрунтів?

На жаль, Міністерство захисту довкілля грає досить епізодичну роль в удосконаленні системи захисту ґрунтів. Так, у квітні 2022-го Міністерство затвердило Методику визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану. І це, мабуть, ключовий та єдиний крок відомства у напрямку захисту ґрунтів за останній час.

Найвагоміші правові акти у сфері захисту ґрунту віддані Міністерству аграрної політики та продовольства.

Хоча, воно в першу чергу орієнтоване на розвиток господарювання на землі, а вже потім на її захист, як природного ресурсу.

Почнемо з того, що наразі в нас відсутній свого роду основний план захисту земельних ресурсів. У січні 2022-го була офіційно затверджена Концепція Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель, замовником якої виступило Мінагрополітики. У 9-місячний термін ця програма, відповідно до концепції, мала бути розроблена та подана Кабміну. Але поки інформації про її подання чи розгляд – немає.

Наприкінці 2021 року те ж Мінагрополітики виставило на обговорення проєкт закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони ґрунтів та відтворення їх родючості". Законопроєктом, зокрема, передбачалося введення в дію до січня 2023 року системи моніторингу стану ґрунтів, гармонізація показників якості ґрунту з ЄС, визначення рівня забруднення та оптимального вмісту поживних речовин, встановлення методів запобігання виснаженню ґрунтів і багато іншого. Не зважаючи на важливу природоохоронну складову, цікавості Міндовкілля щодо адвокації цього законопроєкту, як і згаданої вище Концепції цільової програми – не спостерігаємо. Законопроєкт, до слова, до парламенту все ще не внесений.

Також важливе значення для захисту ґрунтів, як ми вже згадували вище, має так звана Нітратна директива – Директива 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Вона визначає граничний показник нітратів у ґрунтових водах – максимум 50 мг на літр. Це обмеження слугує не тільки для захисту ґрунтових вод і питної води, але й захищає ґрунти від надто інтенсивного внесення азотних добрив. Імплементациєю положень Директиви займається напряму Міндовкілля, і вона – досі не імплементована.

Оскільки, питання захисту земель наразі перебуває у віданні як Міндовкілля так і Міністерства аграрної політики, на практиці системних дій у цьому напрямку немає. Мінагрополітики захистом ґрунтів займається більше за залишковим принципом, а Міндовкілля відповідних законопроєктів не вносить і не адвокатує. Тим часом з кожним аграрним сезоном українські ґрунти все більше виснажуються. Ще з десяток років такого господарювання і майбутні покоління ризикують отримати у спадок не родючі чорноземи, а випалену пустелю.

Джерело: ecopolitic

